

Митрополитъ Григорій Русенски.

(1828 1898)

Едва ли има страна, дѣто духовенството да е играло такава национална роль, така тѣсно да се е свързало съ съзнанието на народа, както българското духовенство. Още при живота на старитѣ българи то бѣ носителъ на просвѣта, литература, изобщо на духовна култура. Развитieto на старобългарския езикъ и литература отъ края на деветия до края на четирнадесетия вѣкъ се дължи изключително нему. Винаги почти то е било толерантно и никога не е прибѣгвало до жестости, каквито се знаятъ за чуждестранни духовенства.

Прѣзъ робската епоха, нашето духовенство сподѣли тежката участь на народа си: то страда, плака заедно съ народа, то понесе голѣмитѣ жестокости отъ гърци и турци, но и то е което можеше да проявява защита и упора на народа противъ угнетителитѣ. И когато народътъ ни бѣ изпадналъ до несъзнание, духовенството пазеше трохитѣ отъ българския духъ въ полутъмнитѣ килии и го хранеше и крѣпеше го съ наустницата и псалтиря.

Прѣзъ възраждането духовенството даде първитѣ борци за народностъ и просвѣта; то смѣло води борбата и за църковното (духовното) освобождение изъ подъ игото на гърцитѣ. Отецъ Паисий, родоначалникътъ на нашето възраждане, който прѣвъ издигна гласъ и запали искрата на самосъзнание у българина, Софроний Вратчански, Неофитъ Рилски,